

Handleplan for rusmidler 2021

Indhold

Forord	3
Det vil vi	5
Det gør vi	6
Forebyggelse	6
Opsporing og tidlig indsats.....	8
Behandling	9
Samarbejde og sammenhæng.....	12

Forord

Aabenraa Kommune har en vision om at nedsætte forbruget af rusmidler, forhindre misbrug og sikre kvalificeret behandling og støtte borgere med misbrugsproblemer. Derfor er der i 2012 udarbejdet en rusmiddelpolitik for Aabenraa Kommune, som senere er blevet revideret og politisk godkendt i 2015.

Socialstyrelsen har udarbejdet anbefalinger til en rusmiddelpolitik. Der anbefales faste aftaler om, hvordan rusmiddelpolitikken skal fungere i praksis, og hvem, der skal have ansvar for den. Der anbefales også at aftale, hvornår rusmiddelpolitikken skal gennemgås, evalueres og revideres fortløbende.

Det fremgår af rusmiddelpolitikken, at Aabenraa Kommune vil udarbejde en handleplan for rusmidler, der sikrer det forpligtende samarbejde på tværs af fagområderne, prioritering og effektiv udnyttelse af ressourcerne. Handleplanen centrerer sig om Aabenraa Kommunes arbejde med rusmidler på fire områder:

- Forebyggelse
- Opsporing og tidlig indsats
- Behandling - god overgang til et liv uden misbrug
- Samarbejde og sammenhæng i indsatsen

Tilgangen til de kommunale indsatser omhandlende misbrug og forebyggelse, som beskrives i handleplanen, er baseret på rusmiddelpolitikken samt Sundheds- og Socialstyrelsens anbefalinger samt forebyggelsespakker og Nationale kliniske retningslinjer.

Hvad er rusmidler?

Rusmidler er en fællesbetegnelse for stoffer, man kan indtage for at ændre, sløve eller stimulere sin psykiske tilstand (WHO, 2012).

Definitionen omfatter ikke blot alkohol og det, der betegnes som stoffer. Al tobak indeholder nikotin, der skaber afhængighed, hvorfor tobak medregnes i rusmidler. Tobak behandles i en særskilt tobakshandleplan i Aabenraa Kommune.

Rusmiddelproblematikker kan bredt defineres som et brugsmønster af rusmiddel eller lægemiddel, der giver problemer i forhold til hverdagen og det sociale liv (Socialstyrelsen, 2012).

Hvornår er forbrug et misbrug?

Ifølge WHO er der tale om et misbrug, når den, der indtager et givent rusmiddel, udvikler en afhængighed, som fører til:

- Mærkbare psykiske forstyrrelser
- Nedsat fysisk sundhed
- Ødelagte menneskelige relationer
- Manglende evne til at fungere socialt og økonomisk

Det ser vi

Der findes nuværende ingen danske undersøgelser, som præcist viser, hvor mange unge i Danmark der har rusmiddelproblematikker, men der er udarbejdet forskellige estimater.

Socialstyrelsen og Sundhedsstyrelsen estimerer, at blandt danske unge (16-20 år) har knap 40 % prøvet at ryge hash, knap 10 % et aktuelt forbrug af hash og lidt over 10 % har prøvet et eller flere andre illegale stoffer (ud over hash).

Center for Rusmiddelforskning estimerer, at omkring 50-55.000 unge har et misbrug af rusmidler, når der tages udgangspunkt i det samlede antal unge i alderen 15-25 år, som var 796.000 i 2018.

Mange unge stifter bekendtskab med rusmidler som led i en ungdomskultur og socialiseringsproces fra barn til voksen. Udvikling af misbrug af rusmidler skal ofte ses i sammenhæng med andre udfordringer i den unges liv. Det anbefales derfor, at støtte til borgere med misbrug ikke blot handler om rusmidlerne.

Antal henvisninger

Forløbstype	Aldersfordeling	Antal borgere
Forløb Alkohol Rusmiddelcenter	Borgere over 25 år	192
Forløb Alkohol Rusmiddelcenter	Borgere under 26 år	14
Forløb Stofmisbrug	Borgere over 25 år	100
Forløb Stofmisbrug	Borgere under 26 år	115
Antal borgere – åbne forløb i alt		509

KL peger på, at der er mange unge med problematisk brug af rusmidler i det område, som kommunens Rusmiddelcenter betjener. Gruppen af disse unge er svær at opspore og skabe kontakt til.

Herudover kan Rusmiddelcenteret se en stigning i aktiviteten i 2020 i gruppen af ældre, der har brug for misbrugsbehandling. Det ses efter opstart af tæt samarbejde med Fælles Akut Modtagelsen (FAM) omkring afrusning.

Hvorfor er handling vigtigt?

- Misbrugsproblemer kan gøre det vanskeligt for voksne at bevare tilknytning til arbejdsmarkedet
- En misbrugsramt familie med flere børn estimeres at koste en kommune 1-1½ mio. kroner om året. Til sammenligning koster familiebaseret misbrugsbehandling ca. 50.000 kroner om året
- Indtagelse af alkohol er med til øge risikoen for anvendelse af rusmidler.
- Unge mennesker er særligt sårbare over for rusmidlers skadevirkninger, og både indlæring og sociale kompetencer svækkes.
- Det forventes, at mindst 120.000 børn og unge i Danmark lever i en familie med alkoholproblemer. Omkring 40% af børn, der vokser op i misbrugsramte familier, udvikler angst og depression.
- Borgerens anvendelse af rusmidler er en væsentlig indikator for graden af risikovillighed. Borgere, der udviser mere risikovillig adfærd begår ofte mere kriminalitet end borgere med lav risikoadfærd.

Det vil vi

Rusmiddelpolitik 2012 – revideret i 2015

Med Rusmiddelpolitikken for Aabenraa Kommune er der et ønske om at få skabt rammerne for et fælles værdi- og handlegrundlag til glæde for borgerne i kommunen og de medarbejdere, som arbejder med rusmiddelindsatsen.

Visionen for Aabenraa Kommunes rusmiddelpolitik er:

*Borgere i Aabenraa Kommune har sunde alkoholvaner
og et liv uden misbrug af andre rusmidler*

I rusmiddelpolitikken præciseres, at alle borgere skal leve et godt og sundt liv uden misbrug af rusmidler, og at misbrugere af alkohol og narkotika tilbydes behandling til et liv uden misbrug.

Det er Byrådets ambition, at kommunens rusmiddelindsats er målrettet og sammenhængende på tværs af fagområder og sektorer, hvormed borgerne oplever en helhed i indsatsen, når de har brug for hjælp.

Kommunens rusmiddelpolitiske ambition er, at rusmiddelindsatsen er målrettet og sammenhængende, og at der er kvalitet i indsatsen, så borgeren oplever helhed og sammenhæng.

I Aabenraa Kommune skal behandling af borgere med misbrug være kendetegnet med kvalitet og helhed i behandlingen. Målet er ophør af borgerens misbrug og afbødning af misbrugets konsekvenser for såvel borgeren som dennes familie og pårørende.

Udmøntningen af Rusmiddelpolitikken skal være synlig i alle kommunens driftsafdelinger med henblik på forebyggelse, opsporing og indsats så tidligt og effektivt som muligt.

Handleplanen bygges op, så det dels tydeliggøres, hvad der er fremhævet i Rusmiddelpolitikken omkring forebyggelse, opsporing og tidlig indsats, behandling samt samarbejde og sammenhæng. Dels hvad det er for nogle indsatser, som kan igangsættes i 2021.

Det gør vi

Der ydes en flerstrengt indsats på rusmiddelområdet, hvor der arbejdes indenfor områderne forebyggelse, opsporing og tidlig indsats, behandling, og samarbejde og sammenhæng i indsatsen. Handleplanen skal tydeliggøre de nuværende indsatser på rusmiddelområdet og pege på mulige fremtidige indsatser indenfor Social og Sundhed i Aabenraa Kommune.

Forebyggelse

Aabenraa Kommune vil styrke den forebyggende indsats mod børn, unge og voksnes misbrug for at forhindre de store omkostninger, der er forbundet med dette både menneskeligt og samfundsøkonomisk.

Alle borgere – også sunde børn og unge – skal rustes til mødet med alkohol og andre rusmidler.

Hensigten med indsatserne er at påvirke børns og unges holdninger og adfærd, så debutalder for brug af rusmidler udsættes og senere forbrug minimeres. Eksperimenter med rusmidler skal undgås, således at de problemer og omkostninger, menneskeligt, økonomisk og samfundsmæssigt, som rusmidler kan indebære, ikke opstår og misbrug dermed forebygges.

Rusmiddelpolitik	Indsatser
<p>Børn og unges tilgængelighed til rusmidler dvs. alkohol og illegale stoffer begrænses.</p> <p>Følgende målgrupper er en særlig udfordring i rusmiddelindsatsen og høj prioritet:</p> <ul style="list-style-type: none">• børn i misbrugsramte familier• sårbare unge• voksne med mangeårigt misbrug• psykisk sårbare unge og voksne med misbrug.	<p>Klassebesøg fra SSP.</p> <p>Besøg af SSP ved forældrearrangementer.</p> <p>Kriminalitetsforebyggende læseplaner udfærdiget af SSP for hhv. indskoling, mellemtrin og overbygning i folkeskolen.</p>
<p>Sammen med restaurationsbranchen at arbejde aktivt for at tilgængeligheden af alkohol og stoffer begrænses på diskoteker, restauranter, i foreningslivet, i detailhandel og på andre offentlige områder bl.a. ved hjælp af en aktiv restaurationsplan, hvor børn og unge under 18 år ikke går i byen.</p>	<p>Tryghedsvandringer i udvalgte områder vha. natteravn og politi.</p> <p>Bekymringsamtaler for at forebygge udvikling af risikoadfærd ved skole, SSP, politi eller streetworkere.</p> <p>Alternative skoletilbud kan tilbydes i/af kommunen.</p>

Forebyggelse

Aabenraa Kommune vil styrke den forebyggende indsats mod børn, unge og voksnes misbrug for at forhindre de store omkostninger, der er forbundet med dette både menneskeligt og samfundsøkonomisk.

Alle borgere – også sunde børn og unge – skal rustes til mødet med alkohol og andre rusmidler.

Hensigten med indsatserne er at påvirke børn og unges holdninger og adfærd, så debutalder for brug af rusmidler udsættes og senere forbrug minimeres. Eksperimenter med rusmidler skal undgås, således at de problemer og omkostninger, menneskeligt, økonomisk og samfundsmæssigt, som rusmidler kan indebære, ikke opstår og misbrug dermed forebygges.

I samarbejde med forældre, elever og skoler at formulere en rusmiddelpolitisk handleplan med misbrugsforebyggende indsatser og ligeså en politik for fest- og samværskultur i skoler og uddannelsesinstitutioner.

Samarbejde med restaurationsbranchen og detailhandelen for at tilgængelighed til alkohol og stoffer begrænses på diskoteker, i foreningsliv mv.

Samarbejde med arbejdspladser og foreningsliv om rusmiddelpolitikker.

Økonomisk støtte til efterskole, fritidstilbud mv.

Handleplan for fest- og samværskultur for unge i skoler og ungdomsuddannelser.

Campus Kontaktudvalget og Campus-Råd samt Kredsrådet for Syd- og Sønderjyllands politikreds samarbejder.

Åben anonym rådgivning tilbydes i Rusmiddelcenteret.

Hus til Unge tilbyder forebyggende og ambulante tilbud til unge med massive sociale eller misbrugsproblemer.

SSP modtager opkald og henvendelser fra borgere, pårørende og fagpersoner, som de vejleder/leder videre.

TUBA – tilbud til børn/unge af alkoholkere tilbyder forløb lokalt i Aabenraa Kommune

Opsporing og tidlig indsats

Aabenraa Kommune vil sikre opsporing og tidlig indsats i forhold til unge og voksne, der har et begyndende misbrug. Indsatsen skal forebygge de sociale og helbredsmæssige konsekvenser for borgeren og de pårørende. Hensigten med indsatserne er at identificere hvilke børn, unge og voksne, der viser konkrete tegn på mistriksel, er i en uhensigtsmæssig udvikling eller lever under risikofyldte vilkår og således er i risiko for at udvikle misbrug og hvor der er brug for en indsats, der hurtigt sættes ind og har bedst mulige betingelser for positiv udvikling.

Rusmiddelpolitik	Indsatser
Uddanne kommunens medarbejdere – specielt frontpersonale – til at kunne identificere, intervenere og følge op, når de møder en borger med misbrugsproblemer og dennes pårørende, især børn og unge.	Undervisning og vejledning fra Rusmiddelcenteret til driftsafdelinger og institutioner ved behov og konkrete henvendelser.
Sikre at borgere/pårørende til enhver tid, via Aabenraa Kommunes hjemmeside, kan finde viden og oplysninger om rusmidler, misbrug og hjælp til et misbrugsproblem.	Kvalitetsstandard for Rusmiddelcenter Aabenraa er udarbejdet og godkendt i 2019 og tilgængelig på kommunens og Rusmiddelcenterets hjemmeside.
Etablere et samarbejde om ungdomsuddannelserne for at de kan identificere, intervenere og følge op, når de møder unge med et misbrugsproblem.	Samarbejde om ungdomsuddannelserne i Campuskontaktudvalget og Kredsrådet. Udviklingsplan Aabenraa - Aabenraa som centrum for sundhed og læring i Sønderjylland f.eks. temaet "røgfri matrikel" og "tobaksfri skole/studie frem til juli 2021, hvor der evalueres.
Have retningslinjer for hvordan medarbejdere handler i mødet med en kollega med et misbrugsproblem.	HMU har en delpolitik mod alkohol/misbrug, som er vedtaget og tilgængelig på Medarbejderportalen.
Retningslinjer for tværfagligt samarbejde i opsporing og tidlig indsats af misbrug.	SSP har en kriminalpræventiv handleplan for Aabenraa Kommune. Skolerne opfylder Folkeskolens formålsparagraf.

Opsporing og tidlig indsats

Aabenraa Kommune vil sikre opsporing og tidlig indsats i forhold til unge og voksne, der har et begyndende misbrug. Indsatsen skal forebygge de sociale og helbredsmæssige konsekvenser for borgeren og de pårørende.

Hensigten med indsatserne er at identificere hvilke børn, unge og voksne, der viser konkrete tegn på mistriksel, er i en uhensigtsmæssig udvikling eller lever under risikofyldte vilkår og således er i risiko for at udvikle misbrug og hvor der er brug for en indsats, der hurtigt sættes ind og har bedst mulige betingelser for positiv udvikling.

	Skolerne har AKT medarbejdere, der i samarbejde med lærerne bidrager til trivsel.
Ungeindsatsen - Aabenraa Kommunes Ungeindsats er indgangen til kommunen for alle unge mellem 15 og 25 år, for de unges forældre og for samarbejdspartnere.	Ungeindsatsen koordinerer indsatsen for de unge på tværs af uddannelses-, beskæftigelses- og socialområdet. Ungeindsatsen tilbyder forskellige muligheder for rådgivning og behandling til unge. Sidste Ungeprofilundersøgelse var i 2019.
Aktivt at understøtte nationale oplysnings- og misbrugskampagner.	Aabenraa Kommune deltager f.eks. i "Hvid januar" og andre kampagner, som forebygger, oplyser og giver indblik i konsekvenser af et for højt forbrug af rusmidler. Medarbejderne i Rusmiddelcenteret deltager i temadage/kurser lokalt og på landsplan. Medarbejderne i Rusmiddelcenteret og Hus til Unge modtager supervision.

Behandling

Aabenraa Kommune vil sikre kvalitet og helhed i behandlingen af borgere med længerevarende misbrug. Behandlingen skal reducere konsekvenserne af misbruget for borgeren og dennes familie.

Hensigten med indsatserne er, at målgruppen er motiverede for og fastholdes i behandling med så gode behandlingsresultater og så høj kvalitet som muligt med henblik på at konsekvenserne af et for omfattende forbrug af rusmidler begrænses mest muligt.

Rusmiddelpolitik	Indsatser
-------------------------	------------------

Opsporing og tidlig indsats

Aabenraa Kommune vil sikre opsporing og tidlig indsats i forhold til unge og voksne, der har et begyndende misbrug. Indsatsen skal forebygge de sociale og helbredsmæssige konsekvenser for borgeren og de pårørende. Hensigten med indsatserne er at identificere hvilke børn, unge og voksne, der viser konkrete tegn på mistriksel, er i en uhensigtsmæssig udvikling eller lever under risikofyldte vilkår og således er i risiko for at udvikle misbrug og hvor der er brug for en indsats, der hurtigt sættes ind og har bedst mulige betingelser for positiv udvikling.

<p>At misbrugere af alkohol og narkotika tilbydes behandling til et liv uden misbrug.</p> <p>Tilbyde en effektiv, professionel og helhedsorienteret behandling af misbrug og de afledte sociale og sundhedsmæssige konsekvenser.</p>	<p>Rusmiddelcenter Aabenraa tilbyder individuel og gruppebehandling.</p> <p>De forskellige behandlingstilbud fremgår af kommunens og rusmiddelcenterets hjemmeside.</p>
<p>Sikre rettidighed, tilgængelighed og brugerinddragelse.</p>	<p>Brugere eller pårørende kan frit ringe, skrive eller henvende sig personligt i rusmiddelcentret, hvor man i samarbejde med dem finder frem til det bedste behandlingstilbud.</p> <p>Samarbejdspartnere og andre myndigheder kan henvise en person til rusmiddelcentret/tage kontakt til rusmiddelcentret mhp. Hjælp.</p>
<p>Sikre en effektiv indsats gennem prioritering, styring og fokus på effekten af indsatserne.</p> <p>Rusmiddelpolitikken beskriver, at organiseringen på rusmiddelområdet skal sikre koordination og kontinuitet med sammenhæng i indsatsen og samarbejde på tværs af fagområderne, med prioritering af indsatserne og effektiv udnyttelse af ressourcerne.</p>	<p>Rusmiddelcenteret har deltaget i Socialstyrelsens projekt "Metodeprogram for stofmisbrugsbehandling". Metoderne anvendes forsat i rusmiddelbehandlingen.</p> <p>Sundhedsstyrelsen følger medicinforbruget og har tilsynsforpligtelse med den lægelige behandling.</p>
<p>Sikre at en borger, der henvender sig med et erkendt misbrug, oplever helhed og kvalitet i behandlingen, så motivationen til behandling bevares.</p>	<p>Borgere i behandling i rusmiddelcenteret tilbydes kontaktperson.</p>

Opsporing og tidlig indsats

Aabenraa Kommune vil sikre opsporing og tidlig indsats i forhold til unge og voksne, der har et begyndende misbrug. Indsatsen skal forebygge de sociale og helbredsmæssige konsekvenser for borgeren og de pårørende.

Hensigten med indsatserne er at identificere hvilke børn, unge og voksne, der viser konkrete tegn på mistriksel, er i en uhensigtsmæssig udvikling eller lever under risikofyldte vilkår og således er i risiko for at udvikle misbrug og hvor der er brug for en indsats, der hurtigt sættes ind og har bedst mulige betingelser for positiv udvikling.

	<p>Der tilbydes en række forskellige former for familiebehandling, bl.a. familiesamtaler, par- og pårørendesamtaler og børnesamtaler.</p> <p>Halvvejshuset er et botilbud til personer, der har opnået alkohol- og stoffrihed.</p> <p>Rusmiddelcentret tilbyder ambulante af-rusning/stabilisering og der kan søges om døgnbehandling.</p>
At tilbyde kvalitet i behandlingen i Rusmiddelcenteret.	<p>Rusmiddelcenteret følger de Nationale Kliniske Retningslinjer (NKR).</p> <p>Tilsyn fra Styrelsen for Patientsikkerhed og Socialtilsyn Syd</p> <p>Der er udarbejdet handleplaner som opfølgning på tilsyn.</p>
At tilbyde behandling til familier ramt af misbrugsproblemer, også selvom misbrugeren ikke ønsker behandling.	<p>Borgere/pårørende kan frit ringe, skrive eller henvende sig personligt i rusmiddelcentret, hvor man i samarbejde finder frem til det bedste behandlingstilbud.</p>
Inddrage borgerne gennem brugerundersøgelser for at sikre rettidighed, tilgængelighed og effekt	<p>Rusmiddelcenteret anvender ambulante behandling i tilknytning med Hus til Unge, kombineret med ophold i døgnbehandling samt efterfølgende ophold i Halvvejshuset.</p>
Sikre en effektiv indsats gennem prioritering, styring og fokus på effekten af indsatserne.	<p>Tilsynsrapporterne viser mindre problemer for patientsikkerheden.</p> <p>Socialtilsyn Syd tilsyn 2019 vurderet, at borgerne i tilstrækkelig grad har</p>

Opsporing og tidlig indsats

Aabenraa Kommune vil sikre opsporing og tidlig indsats i forhold til unge og voksne, der har et begyndende misbrug. Indsatsen skal forebygge de sociale og helbredsmæssige konsekvenser for borgeren og de pårørende.

Hensigten med indsatserne er at identificere hvilke børn, unge og voksne, der viser konkrete tegn på mistriksel, er i en uhensigtsmæssig udvikling eller lever under risikofyldte vilkår og således er i risiko for at udvikle misbrug og hvor der er brug for en indsats, der hurtigt sættes ind og har bedst mulige betingelser for positiv udvikling.

	kontakt til medarbejdere med relevante kompetencer og at tilbuddets leder har relevant uddannelse til at tilbuddets daglige drift varetages kompetent.
Sikre at medarbejdere på rusmiddelområdet er opdateret med den nyeste viden.	MOVE er et eksempel på dette. Effekten af en af metoderne havde markant højere effekt end andre metoder.

Samarbejde og sammenhæng

Aabenraa Kommune vil

- etablere en organisering på rusmiddelområdet, der sikrer koordination og kontinuitet i indsatsen
- sikre rettidighed, tilgængelighed og brugerinddragelse
- sikre en effektiv indsats gennem prioritering, styring og fokus på effekten af indsatserne.

Hensigten med indsatserne er sammen-hæng og samarbejde i den tværgående forebyggende og behandlende misbrugsindsats mhp. at borgere i behandling for et misbrug oplever god koordinering og kvalitet i behandlingen samt åbenhed og debat om det tabu, der er omkring brugen af rusmidler.

Rusmiddelpolitik	Indsatser
Etablere sammenhængende forløb for borgere og pårørende.	Regelmæssige samarbejds møder mellem relevante somatiske afdelinger og Rusmiddelcenteret.
Etablere en organisering på rusmiddelområdet, der sikrer koordination og kontinuitet i indsatsen.	Rusmiddelcenteret samarbejder med praktiserende læger, Sygehus Sønderjylland (SHS), psykiatrien og private organisationer, f.eks. Lænken, TUBA.
Etablere formaliseret samarbejde med eksterne aktører (praktiserende læger, psykiatrien/sygehuse, foreninger, politi og private rusmiddelorganisationer).	Desuden med FAM SHS (misbrugere med akut behov for indlæggelse) og med Socialstyrelsen om projekter.

Samarbejde og sammenhæng

Aabenraa Kommune vil

- etablere en organisering på rusmiddelområdet, der sikrer koordination og kontinuitet i indsatsen
- sikre rettidighed, tilgængelighed og brugerinddragelse
- sikre en effektiv indsats gennem prioritering, styring og fokus på effekten af indsatserne.

Hensigten med indsatserne er sammen-hæng og samarbejde i den tværgående forebyggende og behandlende misbrugsindsats mhp. at borgere i behandling for et misbrug oplever god koordinering og kvalitet i behandlingen samt åbenhed og debat om det tabu, der er omkring brugen af rusmidler.

Sikre rettidighed, tilgængelighed og brugerinddragelse.

Rusmiddelcenteret opstiller mål i samarbejde med borgeren og arbejder med fokus på metodevalg og faglig udvikling.